

Тема 5. Поняття та класифікація груп у соціальній психології.

План:

1. Поняття «соціальна група».
2. Параметри, що характеризують групу.
3. Класифікація груп
4. Колективне свідоме та колективне несвідоме у соціальній групі.
5. Групова динаміка

1. Поняття «соціальна група».

Поняттям “група” в соціальній психології означають об’єднання людей, що є суб’єктом (“носієм”) групової психіки, а отже характеризується спільними інтересами, потребами, мотивами, настроями, ціннісними орієнтаціями, системою настановлень тощо. Групою є, наприклад, шкільний клас, сім’я, компанія друзів, етнос, релігійна спільнота тощо. (М.М. Слюсаревський).

У ХХVІІІ ст. це слово широко використовується як вказівка на можливість об’єднання деякої кількості однорідних неживих об’єктів і починає вживатися для найменування реальних людських спільнот, членам яких властива відмітна спільна ознака. (А.Б.Коваленко, М.Н.Корнєв).

У загальному плані групу розглядають як конкретну спільноту людей, які включені до типових для них різновидів і форм діяльності та об’єднані системою відносин, поведінка та діяльність яких регулюються **спільними цілями, нормами, цінностями**. Саме завдяки включенню людини до соціальної групи, на відміну від випадкових об’єднань, вона може задовольняти свої індивідуальні інтереси, потреби та цілі.

Діада, тріада – перехідні ланки

Квадра – перша повноцінна група (4 особи) – з нею доцільно проводити психол. Тренінги

Найбільша соц.. група – людство загалом. Глобалізація – об’єднує людей ще більше.

2. Параметри, що характеризують групу.

До елементарних параметрів будь-якої групи належать:

композиція групи (або її склад), структура групи, групові процеси, групові норми і цінності.

Композиція являє собою сукупність характеристик членів групи, важливих з точки зору її аналізу як цілого - наприклад, чисельність групи, її віковий або статевий склад, національність, соціальний статус членів групи тощо.

Структура групи розглядається з точки зору тих функцій, які виконують окремі члени групи, а також з точки зору міжособистісних стосунків у ній.

До групових процесів належать динамічні показники групи як соціального процесу взаємин.

3. Класифікація груп

Класифікація груп

Критерій класифікації	Клас групи	Приклад
розмір	велика	нація, релігійна спільнота
	середня	організація
	мала	сім'я
природність виникнення	природна	бізнес-партнери, що започаткували свою справу
	лабораторна	група, зібрана для соціально-психологічного експерименту
тривалість існування	стала	етнос
	тимчасова	студентська академгрупа
реальність існування	умовна (номінальна)	ВІЛ-інфіковані
	реальна	шкільний клас
рівень організації	первинна	виробнича бригада
	вторинна	трудоий колектив підприємства
спосіб організації	формальна	деканат
	неформальна	приятельська компанія
рівень відкритості	відкрита	уболівальники футбольного клубу
	закрита	футбольна команда
наявність реального членства	група членства	якщо студент поважає аспірантів і сам прагне аспірантом стати, то аспіранти – його референтна група, студенти – група членства
	референтна	

4. Колективне свідоме та колективне несвідоме у соціальній групі.

5. Що відіграє вирішальну роль у розвитку групи?

Залежить від рівня розвитку свідомості кожного члена групи

Ототожнення з групою як механізм духовного розвитку. У цьому процесі К. Юнг теж виокремлює як негативний момент (людина попадає в залежність), так і позитивний аспект (людина стає на чолі групи, колективу, народу і отримує шанс стати особистістю).

6. Суб'єкт-об'єкт-суб'єктні відносини у соціальній групі.

(А.Б.Коваленко, М.Н.Корнєв).

Група як сукупний суб'єкт діяльності та спілкування є тим осередком, де перетинаються суб'єкт-об'єктні зв'язки особистості, соціальні та психологічні детермінанти регуляції її поведінки. Це робить групу складним утворенням, зумовлює її функції, ознаки та характер впливу на особистість.

7. Групова динаміка

Групова динаміка втілює життєдіяльність групи, відображає найважливіші процеси та події в її житті. До динамічних процесів, що відбуваються в групах, належать групоутворення і розвиток (або деградація) групи; відносини влади-підпорядкування; груповий тиск і нормоутворення; феномен групової згуртованості.

1. Етап дифузної групи. На цьому, першопочатковому, етапі група є аморфною; вона становить радше сукупність індивідів, ніж єдине ціле. Групові цілі і цінності існують лише в "зародковому" вигляді.

2. Етап внутрішнього конфлікту. Цей етап розвитку групи позначений конфліктними, кризовими явищами в її житті, що нерідко супроводжуються агресією, численними виявами негативних групових емоцій.

3. Етап функціонально-рольової співвіднесеності. Період кризи завершується поступовою гармонізацією як у сфері відносин, так і у сфері

діяльності. У групі утверджується (можливо, не назавжди) певна система цінностей та відповідних їй норм, яка починає регулювати життєдіяльність групи.

8. Феномен лідерста

Отже, лідер – це найбільш авторитетний і впливовий член групи, який реально відіграє центральну, провідну роль в організації групової активності, ухваленні групових рішень і регулюванні взаємин у групі. Лідерство – дуже поширене явище групового життя. Воно однаковою мірою притаманне і великим, і середнім, і малим групам.

Зріла особистість!!!